

Reakce na článek o stavění hnízda u šimpanzů v zoo

Mgr. Marina Vančatová primatoložka a etoložka

Fakulta humanitních studií UK v Praze

Autoři popisují tak zvané stavění hnízda z látky v brněnské zoo samičí šimpanze a nazývají to přeskokovou aktivitou. Toto chování je běžné v kterémkoliv zoo, kde jsou chováni šimpanzi. Nemá to však nic společného s pojmem přeskoková aktivita.

Šimpanzi v přírodě stavějí hnízda na zemi a především na stromech z větví. Tato aktivita se nevyskytuje v původní podobě u těch zvířat, která byla narozena v zajetí, nebo která se dostala do zoologických zahrad v raném věku. Základní předpoklady ke stavění hnízda mohou být do jisté míry dané geneticky, ale samotný proces vyžaduje dlouhodobé učení a je podmíněn určitou věkovou hranicí - dospělý šimpanz, který neuměl postavit hnízdo předtím, bude-li mít možnost hnízdo stavět (zalesněný výběh, vrácení do přírody), nikdy není schopen tento typ aktivity zvládnout tak, jako šimpanz, který se narodil a žije v přírodě.

Nicméně chování šimpanzů je velice plastické a pokud mají možnost si postavit takzvané hnízdo v zajetí, používají k této činnosti jakýkoliv vhodný materiál, který mají k dispozici – papírové pytle, látkové pytle, větve, které běžně dostávají do klecí, dřevitou vlnu. Potom ovšem **není tato činnost přeskoková**, ale cíleně zaměřená na stavbu hnízda. To, že se této činnosti šimpanzi musí učit i v zajetí, dokazují četné experimenty a pozorování, které za 20 let prací se šimpanzi mám.

Například, při stavbě hnízda v zajetí si šimpanzi nikdy nepostaví hnízdo ta-

kové, jako v přírodě (ani z větví, které dostanou). Většinou to je pouze náznak hnízda. V případě, že se šimpanzi ze zajetí dostanou do přírody a pohybují se v zalesněném prostředí, kde jsou podmínky ke stavění hnízda ideální, nejsou schopni hnízda vybudovat, a ve většině případů se o to ani nesnaží (viz šimpanzi ze Zoo Liberec v průběhu „letní školy“ v roce 1999). Profesor Firsov ve svých experimentech s vypuštěním skupiny šimpanzů na ostrov pozoroval, že hnízda stavěli pouze šimpanzi, kteří v raném věku mohli pozorovat tuto činnost u svých matek v přírodě. Šimpanzi narození v zajetí, nebo ti, kteří se dostali do zajetí v kojeneckém věku, postavit hnízda neuměli a spali na zemi nebo v transportních klecích.

Summary

Reaction to the article about the nest building by chimpanzees in zoos

The primatologist in her reaction points out that the observed behaviour does not represent a 'leap effect' but an aimed nest building activity. She also points out that nest building belongs among processes which have to be learned.

Reaktion auf den Artikel über den Netzbau bei Schimpansen im Zoo

Die Primatologin in ihrer Reaktion macht darauf aufmerksam, dass das beschriebene Benehmen keine Übersprungsaktivität ist, sondern eine zielbewusste, auf den Netzbau gezielte Aktivität. Sie gleichzeitig richtet die Aufmerksamkeit darauf, dass der Netzbau zu denen Prozessen gehört, die die Schimpansen lernen müssen.